

The background is a complex collage. A woman's face is the central focus, with her eyes looking slightly to the right. Overlaid on her face and the background are several gears of different sizes and colors (white, yellow, red, black). There are also various textures, including wood grain, green foliage, and abstract patterns. A red gear is prominent on the right side, and another is on the left. The overall composition suggests themes of industry, technology, and human interaction.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

2

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ

"Μπορεί να ειπωθεί ότι η γυναίκα είναι ένας κατώτερος άνδρας".

- Αριστοτέλης, 350 π.Χ.

"Το 'τηλέφωνο' έχει πάρα πολλές ελλείψεις για να θεωρηθεί σοβαρά ως μέσον επικοινωνίας".

- Western Union, 1876

"[Το πολυβόλο] θα κάνει τον πόλεμο αδύνατο".

- Hiram Maxim, εφευρέτης του πολυβόλου, 1893

"Το άλογο είναι εδώ για να μείνει, το αυτοκίνητο είναι απλά μια καινοτομία - μια μόδα".

- Horace Rackham, Michigan Savings Bank, 1903

"Σχεδόν όλοι οι ειδικοί συμφωνούν ότι οι βακτηριακές και ιογενείς ασθένειες θα έχουν ουσιαστικά εξαλειφθεί [μέχρι το 2000]".

- Time Magazine, 1966

"Δεν υπάρχει κανένας λόγος να έχει κάποιος ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι του".

- Ken Olsen, Digital Equipment Corp., 1977

"Η κλωνοποίηση θηλαστικών... είναι βιολογικά αδύνατη".

- James McGrath και Davor Solter, γενετικοί ερευνητές, 1984

"Οι διαδικτυακοί τόποι ποτέ δεν θα αντικαταστήσουν τις εφημερίδες".

- Newsweek, 1995

Καθεμιά από τις δηλώσεις αυτές ήταν κάποτε αποδεκτή ως γεγονός. Αν η ακρίβειά τους δεν είχε ελεγχθεί, αν είχαν κριθεί με βάση τη συμβατική σοφία και μόνο, αν δεν είχαν προταθεί και διερευνηθεί νέες ιδέες, η ανθρώπινη γνώση και πρόοδος θα είχαν περιοριστεί σημαντικά. Τι επέτρεψε στους στοχαστές να προχωρήσουν πέρα από τέτοιες λανθασμένες αντιλήψεις; Η απάντηση είναι, πολύ απλά, η έρευνα, η συστηματική αναζήτηση δεδομένων μέσω της χρήσης προσεκτικών παρατηρήσεων και ερευνών.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ

- **Τι Κάνουν οι Κλινικοί Ερευνητές;**
- **Η Μελέτη Περίπτωσης**
Πώς Είναι Χρήσιμες Οι Μελέτες Περίπτωσης;
Ποιοι Είναι οι Περιορισμοί των Μελετών Περίπτωσης;
- **Η Συσχετιστική Μέθοδος**
Περιγράφοντας Μια Συσχέτιση
Πότε Είναι οι Συσχετίσεις Άξιες Εμπιστοσύνης;
Ποια Είναι Τα Πλεονεκτήματα της Συσχετιστικής Μεθόδου;
- **Η Πειραματική Μέθοδος**
Η Ομάδα Ελέγχου
Τυχαιοποιημένη Κατανομή
Τυφλός (ή Συγκαλυμμένος) Σχεδιασμός
- **Εναλλακτικοί Ερευνητικοί Σχεδιασμοί**
Αντιστοιχισμένοι Σχεδιασμοί Φυσικά (νατουραλιστικά) πειράματα
Πειραματικά Ανάλογα (Πειραματικά Μοντέλα)
Πειράματα Μιας Περίπτωσης
Διαχρονικές Μελέτες
Επιδημιολογικές Μελέτες
Ποιοτικές Μελέτες
Σχεδιασμοί Μικτών Μεθόδων
- **Συμμετοχική Έρευνα με Βάση την Κοινότητα**
- **Προστασία Ανθρώπων Συμμετεχόντων στην Έρευνα**
- **Ελέγχοντας τις Ερευνητικές Μεθόδους**

Η έρευνα είναι το κλειδί για την ακρίβεια σε όλους τους τομείς μελέτης. Είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ψυχοπαθολογία, διότι μια λανθασμένη πεποίθηση σε αυτόν τον τομέα μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλη οδύνη. Σκεφτείτε, για παράδειγμα, τη *σχιζοφρένεια* και τη μακρά ιστορία του πεδίου με εσφαλμένες θεωρίες και επιβλαβείς θεραπευτικές διαδικασίες για τη διαταραχή αυτή. Η σχιζοφρένεια είναι ένα σοβαρό σύνδρομο, με το οποίο οι άνθρωποι χάνουν επαφή με την πραγματικότητα. Οι σκέψεις τους, οι αντιλήψεις και τα συναισθήματά τους διαστρεβλώνονται και αποδιοργανώνονται και η συμπεριφορά τους μπορεί να είναι παράξενη και αποτραβηγμένη. Για το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα, η κατάσταση αυτή αποδόθηκε ευρέως στους «σχιζοφρενογόνους» γονείς, στις μητέρες συγκεκριμένα, οι οποίες περιγράφονταν από τους θεωρητικούς ως ψυχρές, αυταρχικές και μη ανταποκρινόμενες στις ανάγκες των παιδιών τους. Όπως θα μάθετε στο κεφάλαιο για τη σχιζοφρένεια και τις συναφείς διαταραχές, αυτή η ευρέως διαδεδομένη πεποίθηση αποδείχθηκε λανθασμένη.

Την ίδια εποχή, οι κλινικοί ανέπτυξαν μια χειρουργική διαδικασία που υποτίθεται ότι θέραπευε τη σχιζοφρένεια. Σε αυτή τη διαδικασία, που ονομάζεται *λοβοτομή*, ένα αιχμηρό όργανο εισαγόταν στο μετωπιαίο λοβό του εγκεφάλου και περιστρεφόταν, καταστρέφοντας μεγάλο μέρος του εγκεφαλικού ιστού (Lichterman et al., 2022). Οι πρώτες κλινικές αναφορές περιέγραφαν ότι οι λοβοτομημένοι ασθενείς παρουσίαζαν βελτίωση που προσέγγιζε θαύμα. Και αυτή η εντύπωση επίσης αποδείχθηκε λανθασμένη, αν και το λάθος δεν ανακαλύφθηκε παρά μόνο αφού δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι είχαν λοβοτομηθεί. Όχι μόνο δεν θέραπευαν οι λοβοτομές τη σχιζοφρένεια, αλλά προκαλούσαν μη αναστρέψιμη εγκεφαλική βλάβη που άφησε πολλούς ασθενείς σε απόσυρση, ακόμη και σε λήθαργο.

Τα λάθη αυτά υπογραμμίζουν τη σημαντικότητα της επιστημονικής έρευνας στον τομέα της ψυχοπαθολογίας. Μόνο με τον πλήρη έλεγχο μιας θεωρίας ή τεχνικής σε αντιπροσωπευτικές ομάδες ατόμων μπορούν οι κλινικοί να αξιολογήσουν την ακρίβεια, την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια των ιδεών και των τεχνικών τους. Όσπου οι κλινικοί ερευνητές να διεξάγουν σωστά σχεδιασμένες μελέτες, εκατομμύρια γονείς ήδη τραυματισμένοι από τα συμπτώματα σχιζοφρένειας των παιδιών τους, χαρακτηρίστηκαν επιπλέον και ως η κύρια αιτία της διαταραχής και αμέτρητοι άνθρωποι με σχιζοφρένεια, ήδη εξουθενωμένοι από τα συμπτώματά τους, έγιναν μόνιμα απαθείς και άψυχοι με μια λοβοτομή.

ΚΡΙΤΙΚΗ Μπορείτε να σκεφτείτε πεπειθισμένες που ήταν κάποτε ευρέως αποδεκτές ως αληθινές αλλά τελικά αποδείχθηκαν ψευδείς, ως αποτέλεσμα της επιστημονικής έρευνας;

ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΚΛΙΝΙΚΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ;

ΟΙ ΚΛΙΝΙΚΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ, που αποκαλούνται επίσης κλινικοί επιστήμονες, προσπαθούν να αποκαλύψουν ευρείς νόμους ή αρχές της ψυχικής δυσλειτουργίας. Αναζητούν μια γενική, ή *νομοθετική*, κατανόηση της φύσης, των αιτίων και των θεραπειών της ψυχοπαθολογίας για το σύνολο των ανθρώπων. Εκτός για ερευνητικούς σκοπούς, δεν αξιολογούν, διαγιγνώσκουν ή θεραπεύουν μεμονωμένους πελάτες. Αυτά είναι η δουλειά των κλινικών θεραπευτών, οι οποίοι επιδιώκουν μια *ιδιογραφική*, ή εξατομικευμένη, κατανόηση της ψυχοπαθολογίας. Θα διαβάσετε για το έργο των θεραπευτών σε αργότερα κεφάλαια.

Για να αποκτήσουν νομοθετικές γνώσεις, οι κλινικοί ερευνητές, όπως οι επιστήμονες σε άλλα πεδία, χρησιμοποιούν την **επιστημονική μέθοδο**, δηλαδή, συλλέγουν και αξιολογούν πληροφορίες μέσω προσεκτικής παρατήρησης. Οι παρατηρήσεις με τη σειρά τους επιτρέπουν να εντοπίσουν και να εξηγήσουν τις σχέσεις μεταξύ μεταβλητών. Με απλά λόγια, μια *μεταβλητή* είναι κάθε χαρακτηριστικό ή γεγονός που μπορεί να μεταβάλλεται, είτε με τη ροή του χρόνου, είτε από τόπο σε τόπο, είτε από άτομο σε άτομο. Ηλικία, φύλο και εθνότητα, για παράδειγμα, είναι ανθρώπινες μεταβλητές. Το ίδιο ισχύει και για το χρώμα των ματιών, το επάγγελμα και την κοινωνική θέση. Οι κλινικοί ερευνητές ενδιαφέρονται για μεταβλητές όπως το παιδικό στρες, οι τρέχουσες εμπειρίες ζωής, η διάθεση, η κοινωνική λειτουργικότητα, η πολιτισμική ταυτότητα και οι αντιδράσεις στη θε-

ραπεία. Προσπαθούν να προσδιορίσουν αν δύο ή περισσότερες τέτοιες μεταβλητές μεταβάλλονται μαζί, και αν η αλλαγή μιας μεταβλητής προκαλεί αλλαγή και σε μια άλλη. Θα προκαλέσει ο θάνατος ενός γονέα κατάθλιψη σε ένα παιδί; Αν ναι, θα μειώσει την κατάθλιψη μια συγκεκριμένη θεραπεία;

Τέτοια ερωτήματα δεν μπορούν να απαντηθούν μόνο με τη λογική και τον προβληματισμό, διότι οι επιστήμονες, όπως όλοι οι άνθρωποι, συχνά κάνουν συλλογιστικά λάθη. Έτσι, οι κλινικοί ερευνητές βασίζονται κυρίως σε τρεις μεθόδους έρευνας: τη *μελέτη περίπτωσης*, η οποία συνήθως επικεντρώνεται σε ένα άτομο, τη *συσχετιστική μέθοδο* και την *πειραματική μέθοδο*, προσεγγίσεις που συνήθως χρησιμοποιούνται για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με πολλά άτομα. Καθεμία από αυτές είναι καταλληλότερη για ορισμένα είδη περιστάσεων και ερωτημάτων. Ως ομάδα, οι μέθοδοι αυτές επιτρέπουν στους επιστήμονες να διαμορφώνουν και να ελέγχουν **υποθέσεις**, δηλαδή διαισθήσεις ή προβλέψεις ότι ορισμένες μεταβλητές σχετίζονται μεταξύ τους με συγκεκριμένους τρόπους, και να εξάγουν ευρέα συμπεράσματα ως προς το γιατί συμβαίνει αυτό. Πιο σωστά, μια υπόθεση είναι μια προσωρινή εξήγηση που προσφέρεται ώστε να παράσχει τη βάση για μια έρευνα.

Καθώς διαβάζετε για τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται από τους κλινικούς ερευνητές, είναι σημαντικό να έχετε κατά νου ότι οι επιστήμονες αυτοί αντιμετωπίζουν κάποιες προκλήσεις που κάνουν το έργο τους ιδιαίτερα δύσκολο. Για παράδειγμα, όπως μας υπενθυμίζει η **Ψυχολογική Επαγρύπνηση** παρακάτω, οι κλινικοί ερευνητές πρέπει να διασφαλίζουν πάντα ότι δεν παραβιάζονται τα δικαιώματα των συμμετεχόντων στην έρευνά τους, είτε αυτοί είναι άνθρωποι είτε ζώα (Kazdin, 2021, Passer, 2021). Πρέπει επίσης να σκεφτούν τρόπους για να μετρήσουν δυσληπτες έννοιες όπως τα ασυνείδητα κίνητρα, οι ιδιωτικές σκέψεις, οι αλλαγές διάθεσης και το ανθρώπινο δυναμικό. Πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα, τις φυλές, τους σεξουαλικούς προσανατολισμούς και το φύλο των ανθρώπων που επιλέγουν να μελετήσουν και πρέπει να πασχίσουν να κατανοήσουν πώς οι παράγοντες αυτοί διαμορφώνουν το προσωπικό νόημα και την επίδραση των διαφόρων εμπειριών ζωής.

Scott Legato/Getty Images

Διαβλητή έρευνα, γιγαντιαίες επιπτώσεις. Ο Dan Reynolds, ο τραγουδιστής του ροκ συγκροτήματος Imagine Dragons, τυλίγεται με μια σημαία υπερηφάνειας καθώς μιλά κατά της επονομαζόμενης "θεραπείας μετατροπής" και της ψυχολογικής βλάβης που έχει προκαλέσει στην κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+. Αυτή η πρακτική, η οποία είναι πλέον ευρέως απαξιωμένη, υποτίθεται ότι βοηθά ομοφυλόφιλα και φυλομεταβατικά άτομα να αλλάξουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους, αντίστοιχα. Το 2012, ο Robert Spitzer, ένας από τους πιο σεβαστούς ερευνητές ψυχιάτρους στον κόσμο, απεύθυνε μια πρωτοφανή δημόσια συγγνώμη προς την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ για την καθοριστικής επίδρασης μελέτη του, το 2003, που υποστήριξε την πρακτική αυτή. Ο Spitzer αποκάλεσε την προηγούμενη μελέτη του θανάσιμα ελαττωματική όσο και ηθικά λανθασμένη.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΗ

Τα Ζώα Έχουν Δικαιώματα

Για χρόνια, οι ερευνητές έμαθαν πολλά για την ανθρώπινη λειτουργία, συμπεριλαμβανομένης της ψυχοπαθολογίας, από πειράματα σε ζώα (Passer, 2021). Οι εκτιμήσεις ποικίλλουν ευρέως, αλλά κατ' ελάχιστον 12 εκατομμύρια και ως και 111 εκατομμύρια ζώα χρησιμοποιούνται ως πειραματόζωα σε ερευνητικές μελέτες στις Ηνωμένες Πολιτείες κάθε χρόνο (Grimm, 2021). Περίπου το 95 τοις εκατό αυτών των ζώων είναι ποντίκια και αρουραίοι. Λιγότερο από το 1 τοις εκατό είναι πίθηκοι, σκύλοι και γάτες (SR, 2022a).

Στο πέρασμα του χρόνου, τα ζώα εργαστηρίου

έχουν εκτεθεί σε ηλεκτρικό σοκ, σε πρόωρο αποχωρισμό από τους γονείς τους και σε λιμοκτονία. Οι εγκέφαλοί τους τροποποιήθηκαν χειρουργικά, ακόμη και σκοτώθηκαν ή "θυσιάστηκαν" για να μπορούν οι ερευνητές να τους κάνουν βιοψία. Υπολογίζεται ότι η ιατρική έρευνα σε ζώα (η καρδιαγγειακή έρευνα, για παράδειγμα) έχει συμβάλει στην αύξηση του προσδόκιμου ζωής των ανθρώπων κατά σχεδόν 24 χρόνια. Επίσης, η έρευνα σε ζώα έχει συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη πολλών φαρμάκων, με εξοικονόμηση εκατοντάδων δισεκατομμυρίων δολαρίων κάθε

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΗ

χρόνο μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες (SR, 2022a). Παρ' όλα αυτά, οι ανησυχίες παραμένουν: Είναι αυτές οι ενέργειες πάντα δεοντολογικά αποδεκτές;

Οι ακτιβιστές για τα δικαιώματα των ζώων λένε όχι (Passer, 2021). Έχουν αποκαλέσει τέτοιες δραστηριότητες σκληρές και περιττές και έχουν πολεμήσει πολλές μορφές έρευνας σε ζώα με νομικές διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις. Ορισμένοι έχουν μάλιστα παρενοχλήσει επιστήμονες και προκαλέσει βανδαλισμούς στα εργαστήριά τους (SR, 2022b). Με τη σειρά τους, ορισμένοι ερευνητές έχουν κατηγορήσει τους ακτιβιστές ότι νοιάζονται περισσότερο για τα ζώα παρά για τους ανθρώπους. Αντιδρώντας σε αυτή τη διαμάχη, τα πολιτειακά δικαστήρια, ένας αριθμός κυβερνητικών οργανισμών και η Αμερικανική Ψυχολογική Ένωση έχουν δημοσιεύσει κανόνες και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έρευνα σε ζώα. Η Επιτροπή Δημόσιας Υγείας των ΗΠΑ, για παράδειγμα, απαιτεί να διαθέτουν όλα τα ιδρύματα με εγκαταστάσεις για έρευνα σε ζώα εργαστηρίου μια «ιδρυματική θεσμική επιτροπή φροντίδας και χρήσης ζώων» (IACUC) για την επίβλεψη της ορθής μεταχείρισης των ζώων (SR, 2022a). Εν μέρει λόγω αυτής της αύξησης των ρυθμιστικών φορέων και του δημόσιου ακτιβισμού, ο αριθμός των πιθήκων, γατών και σκύλων που χρησιμοποιούνται στην έρευνα σήμερα έχει

μειωθεί στο ένα τρίτο του προ 30ετίας αριθμού τους (SR, 2022c).

Πώς ακριβώς αντιμετωπίζει το κοινό το ζήτημα αυτό; Σε σχετικές έρευνες, μια μικρή πλειοψηφία των ερωτηθέντων δηλώνει ότι δεν τους αρέσει η έρευνα σε ζώα και έχουν έντονη ανησυχία σχετικά με την ηθική των ερευνών αυτών, ένα επίπεδο ανησυχίας που όμως αυξάνεται σταθερά κάθε χρόνο (Mendez et al., 2022, Pew Research Center, 2018). Συγχρόνως, ένα ποσοστό 76% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι μπορούν να "αποδεχθούν" την έρευνα σε ζώα, αρκεί να γίνεται για επιστημονικούς σκοπούς, να αποφεύγεται η πρόκληση περιττής ταλαιπωρίας στα ζώα και να είναι ο μόνος τρόπος συλλογής ιατρικών ή άλλων απαραίτητων γνώσεων (Mendez et al., 2022, SR, 2022a). Οι άνθρωποι που συμμετείχαν σε τέτοιες έρευνες εγκρίνουν πειράματα που χρησιμοποιούν ποντίκια ή αρουραίους πολύ περισσότερο από ό,τι εγκρίνουν πειράματα που χρησιμοποιούν πιθήκους, σκύλους, γάτες ή άλλα είδη ζώων.

Raveendran/AP/Getty Images

Κάνοντας μια δήλωση Με το σώμα του ζωγραφισμένο ως μαϊμού, ένας ακτιβιστής της οργάνωσης PETA (Άνθρωποι για την Ηθική Μεταχείριση των ζώων) κάθεται σε ένα κλουβί για να διαμαρτυρηθεί για τη χρήση ζώων στην έρευνα σε ένα ινστιτούτο ιατρικής επιστήμης στην Ινδία.

επιστημονική μέθοδος (scientific method) Η διαδικασία συστηματικής συλλογής και αξιολόγησης πληροφοριών μέσω προσεκτικής παρατήρησης, προς κατανόηση ενός φαινομένου.

υπόθεση (hypothesis) Μια διαίσθηση ή πρόβλεψη ότι κάποιες μεταβλητές σχετίζονται μεταξύ τους με συγκεκριμένους τρόπους.

μελέτη περίπτωσης (case study) Μια λεπτομερής περιγραφή της ζωής και των ψυχολογικών προβλημάτων ενός ατόμου.

Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ είναι μια λεπτομερής περιγραφή της ζωής και των ψυχολογικών προβλημάτων ενός ατόμου. Περιγράφει το ιστορικό, τις τρέχουσες συνθήκες και τα συμπτώματα του ατόμου. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει εικασίες σχετικά με το γιατί αναπτύχθηκαν τα προβλήματα αυτά και επίσης να περιγράφει τη θεραπεία του ατόμου (Cherry, 2022a).

Στη διάσημη, αλλά αμφιλεγόμενη και επικριθείσα μελέτη περίπτωσης του Μικρού Hans, ο Sigmund Freud εξετάζει ένα 4χρονο αυστριακό αγόρι (το οποίο ανέλαβε το 1909) που ανέπτυξε φόβο για το άλογο. Ο Freud συγκέντρωσε το υλικό του

από λεπτομερείς επιστολές που του έστειλε ο πατέρας του Hans, ένας γιατρός που είχε παρακολουθήσει διαλέξεις για την ψυχανάλυση και από τις δικές του περιορισμένες συνεδρίες με το παιδί. Η μελέτη περίπτωσης του Freud περιλαμβάνει 140 σελίδες στο έργο του *Collected Papers* (1909), οπότε εδώ παρουσιάζονται μόνο μερικά αποσπάσματα.

Μια μέρα, όταν ο Χανς βρισκόταν στο δρόμο, τον έπιασε μια κρίση νοσηρού άγχους... Επιστρέφοντας από το Schönbrunn είπε στη μητέρα του... "Φοβόμουν ότι ένα άλογο θα με δαγκώσει."

Αλλά οι αρχές αυτής της ψυχολογικής κατάστασης ανάγονται [σε] μια περίοδο πριν καν γίνει τριών ετών. Εκείνη την εποχή, μέσω διαφόρων παρατηρήσεων και ερωτήσεων, έδειχνε ιδιαίτερα ζωηρό ενδιαφέρον για εκείνο το τμήμα του σώματός του που συνήθιζε να περιγράφει ως το "widdler" του [η δική του λέξη για το πέος].

Όταν ήταν τριάμισι ετών, η μητέρα του τον βρήκε με το χέρι του στο πέος του [και] τον απείλησε... [Στην ηλικία των τεσσάρων ετών, ο Χανς μπήκε] σε μια κατάσταση έντονης σεξουαλικής διέγερσης, αντικείμενο της οποίας ήταν η μητέρα του. [Για παράδειγμα, ένα] πρωί η μητέρα του έκανε στον Hans το συνηθισμένο καθημερινό του μπάνιο και στη συνέχεια τον στέγνωσε και τον πούδραρε. Καθώς ο η μητέρα του έβαζε ταλκ γύρω από το πέος του φροντίζοντας να μην το αγγίξει, ο Hans είπε: "Γιατί δεν βάζεις το δάχτυλό σου εκεί;..."

... Ο πατέρας και ο γιος με επισκέφθηκαν κατά τις ώρες ιατρείου μου. [Αποκάλυψαν ότι ο Hans] ενοχλούνταν ιδιαίτερα από αυτά που φορούν τα άλογα μπροστά στα μάτια τους και από τα μαύρο γύρω από το στόμα τους. ...[Ρώτησα τον Hans] αν ο πατέρας του φορούσε ματογυαλιά [και] αν με το "το μαύρο γύρω από το στόμα" εννοούσε μουστάκι [όπως του πατέρα του]. Κατόπιν του αποκάλυψα ότι φοβόταν τον πατέρα του, ακριβώς επειδή του άρεσε τόσο πολύ η μητέρα του. Πρέπει να συνέβαινε, του είπα, διότι πίστευε πως ο πατέρας του ήταν θυμωμένος μαζί του γι' αυτό, αλλά δεν ήταν έτσι, ο πατέρας του παρόλα αυτά τον αγαπούσε...

Διαφωτίζοντας τον Χανς για το θέμα αυτό, έσβησα την πιο ισχυρή του αντίσταση. ... Σε αυτό το στάδιο της ανάλυσης θυμήθηκε ένα γεγονός... το οποίο [είχε] αμέσως προηγηθεί του ξεσπάσματος της αρρώστιας. ... Πήγε μια βόλτα με τη μητέρα του και είδε ένα άλογο κάρου να πέφτει κάτω και να κλωτσάει με τα πόδια του. Αυτό του έκανε μεγάλη εντύπωση. Τρομοκρατήθηκε και νόμιζε ότι το άλογο είχε πεθάνει. Και από τότε πίστευε ότι όλα τα άλογα... θα έπεφταν κάτω. [Στη συνεδρία μας, ο] πατέρας του του επεσήμανε ότι, όταν είδε το άλογο να πέφτει κάτω, πρέπει να σκέφτηκε αυτόν, τον πατέρα του και να ευχήθηκε να πέσει κι αυτός κάτω με τον ίδιο τρόπο και να πεθάνει. Ο Hans δεν αμφισβήτησε αυτή την ερμηνεία. ...

Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον... να παρατηρήσουμε τον τρόπο με τον οποίον ο μετασχηματισμός του λίκπινο του Hans σε άγχος προβλήθηκε στο κύριο αντικείμενο της φοβίας του, τα άλογα. Τα άλογα τον ενδιέφεραν περισσότερο από όλα τα μεγάλα ζώα, να παίζει τα άλογα ήταν το αγαπημένο του παιχνίδι με τα μεγαλύτερα παιδιά. Είχα μια υποψία, και αυτή επιβεβαιώθηκε από τον πατέρα του Χανς όταν τον ρώτησα, ότι ο πρώτος άνθρωπος που είχε κάνει το άλογο για τον Χανς πρέπει να ήταν ο πατέρας του. ... Όταν η καταπίεση [της επιθυμίας του για τη μητέρα του και ο φόβος της τιμωρίας από τον πατέρα του] είχε εγκατασταθεί φέρνοντας μαζί της μια συναισθηματική απέχθεια, τα άλογα, που είχαν μέχρι τότε συνδεθεί με τόσο ευχαρίστηση, μετατράπηκαν κατ' ανάγκη σε αντικείμενα φόβου. ... Με αυτή [και τις επακόλουθες ενοράσεις] η ανάλυση έφτασε σε ένα αρμόζον τέλος.

(Freud, 1909)

Οι περισσότεροι κλινικοί κρατούν σημειώσεις και αρχεία κατά τη διάρκεια της θεραπείας των ασθενών τους, και ορισμένοι, όπως ο Freud, οργανώνουν περαιτέρω τις σημειώσεις αυτές σε μια επίσημη μελέτη περίπτωσης για να τη μοιραστούν με άλλους επαγγελματίες. Οι ενδείξεις που προσφέρει μια μελέτη περίπτωσης μπορεί να βοηθήσουν ένα θεραπευτή να κατανοήσει ή να θεραπεύσει καλύτερα το άτομο που εξετάζεται. Επιπλέον, οι μελέτες περίπτωσης μπορεί να παίξουν νομοθετικούς ρόλους, που κατά πολύ υπερβαίνουν τη μεμονωμένη κλινική περίπτωση.

Σε τι Είναι Χρήσιμες οι Μελέτες Περίπτωσης;

Οι μελέτες περίπτωσης είναι χρήσιμες στους ερευνητές με πολλούς τρόπους (Cherry, 2022a, Mohan, 2021). Μπορούν, για παράδειγμα, να γίνουν πηγή νέων ιδεών σχετικά με τη συμπεριφορά, δημι-

Suzanne Tenner/©HBO/courtesy Everett Collection

Μελέτες περίπτωσης και τέχνες Οι μελέτες περίπτωσης συχνά βρίσκουν το δρόμο τους προς τις τέχνες ή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και αιχμαλωτίζουν την προσοχή του κοινού. Για παράδειγμα, η σειρά του HBO «Σε Θεραπεία», παρουσιάζει διάφορες φανταστικές περιπτώσεις, που τονίζονται από προκλητικές θεραπευτικές συνεδρίες, όπως αυτή η συνεδρία στην οποία η θεραπεύτρια Δρ Brooke Taylor προσφέρει ερμηνείες στον πελάτη της.

ουργώνοντας τις προϋποθέσεις για νέες γραμμές έρευνας και ανακάλυψης. Η θεωρία της ψυχανάλυσης του Freud βασίστηκε κυρίως στους ασθενείς που έβλεπε στην ιδιωτική του πρακτική. Εξονύχιζε τις μελέτες περιπτώσεώς του, όπως αυτή που έγραψε για τον Μικρό Χανς, για να βρει αυτό που πίστευε ότι ήταν γενικές ψυχολογικές διαδικασίες και αρχές της ανάπτυξης. Επιπρόσθετα, μια μελέτη περίπτωσης μπορεί να προσφέρει *επιφυλακτική υποστήριξη* για μια θεωρία. Ο Freud χρησιμοποίησε μελέτες περίπτωσης επίσης και με αυτόν τον τρόπο, θεωρώντας τες τεκμηρίωση για την ακρίβεια των ιδεών του. Αντίστροφα, οι μελέτες περίπτωσης μπορεί να χρησιμεύσουν και ως αμφισβήτηση των υποθέσεων μιας θεωρίας.

Οι μελέτες περίπτωσης μπορούν επίσης να αναδείξουν την *αξία νέων θεραπευτικών τεχνικών*. Για παράδειγμα, ο Freud πίστευε ότι η μελέτη περίπτωσης του Μικρού Hans κατέδειξε τις θεραπευτικές δυνατότητες της λεκτικής προσέγγισης στα παιδιά, όπως και στους ενήλικες.

Τέλος, οι μελέτες περίπτωσης μπορεί να προσφέρουν ευκαιρίες μελέτης ασυνήθιστων προβλημάτων που δεν εμφανίζονται αρκετά συχνά ώστε να επιτρέψουν τη μελέτη ενός μεγάλου αριθμού παρατηρήσεων. Για χρόνια, οι πληροφορίες σχετικά με τη *διασχιστική διαταραχή ταυτότητας* (που παλαιότερα ονομαζόταν διαταραχή πολλαπλής προσωπικότητας) προέρχονταν σχεδόν εξ ολοκλήρου από μελέτες περίπτωσης, όπως μια διάσημη περίπτωση ευρέως γνωστή ως *Τα τρία πρόσωπα της Εύας*, από τον τίτλο ενός βιβλίου που έγινε μπεστ-σέλερ και μιας ταινίας που βασίστηκε στην κλινική περιγραφή μιας γυναίκας που εμφάνιζε τρεις εναλλασσόμενες προσωπικότητες, καθεμία από τις οποίες είχε ένα ξεχωριστό σύνολο αναμνήσεων, προτιμήσεων και προσωπικών συνηθειών.

Ποιοι Είναι οι Περιορισμοί των Μελετών Περίπτωσης;

Οι μελέτες περίπτωσης έχουν επίσης και περιορισμούς (Cherry, 2022a, Passer, 2021). Πρώτον, πα-